

DE PINNEBEEKPOEL

Een reservoir voor amfibieën

De Pinnebeekpoel, gelegen aan de noordkant van het Zoniënwood, in Watermaal-Bosvoorde, is met hooguit een dertigtal are het kleinste natuurreservaat van het Brussels Gewest. Het afvloeiwatervan de twee omringende hellingen vloeit erin samen en vormt er zo een poel die een voortplantingsplaats is voor heel wat amfibieën uit het Zoniënwood. Het behoud van deze plek maakt deel uit van de noodzakelijke maatregelen voor de instandhouding van soorten die kwetsbaar geworden zijn door de verstedelijking en de afname van het aantal drassige zones.

EEN VLEUGJE GESCHIEDENIS

Alhoewel het toponiem « Pinnebeek » (in bepaalde documenten gespeld als « Pinnebeke », « Pinnebeck », « Pennebeke ») reeds op oude kaarten van het Zoniënwood voorkomt, slaat het in de zeer oude versies niet op de huidige locatie van de Pinnebeekpoel. Zo blijkt dit in 1515 de naam te zijn geweest van een vijver in Bosvoorde die door de priorij van het Rood Klooster werd verhuurd. In 1659 is het de naam van een vijver die vlakbij de Tenreukenvijver ligt. Een eeuw later spreekt men op die plaats niet meer van een vijver, maar van een kleine kweekvijver, « De Pennebeke ».

De huidige Pinnebeekpoel is veel recenter van oorsprong. De poel ontstond door de aanleg van de “Prinsenpark”-verkeveling in Oudergem, waarvoor de werkzaamheden plaatsvonden van 1956 tot 1962. Hierbij werd de weg die van de herberg « Au repos des Chasseurs » naar een kleine verlaten steenbakkerij leidde, en die als centrale as van de wijk was uitgekozen, opgehoogd en verbreed. Op die manier ging deze nieuwe laan, de Jean-François Leemanslaan, als het ware een wal vormen die het valleitje afsloot, waardoor het water dat uit het valleitje vloeide, aan de benedenkant in het Zoniënwood, werd opgehoopt en er de kleine Pinnebeekpoel vormde.

Deze vochtige zone in het Zoniënwood is lange tijd het speelterrein geweest van de kinderen uit de buurt. Ze werd veel bezocht, en doordat sommige bezoekers er niet voor terugdeinsden er hun groen- en ander afval achter te laten, werd het ook een vuilnisbelt. Samen met de hopen vallende bladeren zorgde dit organische stort ervoor dat de poel geleidelijk aan opgevuld raakte.

In 1992 kregen verschillende vochtige valleitjes van het Zoniënwood het beschermde statuut van gewestelijk natuurreservaat toegekend. De Pinnebeekpoel was er een van. Als onderdeel van het Zoniënwood werd de poel bovendien, net zoals de rest van het Zoniënwood, opgenomen in het Natura 2000-netwerk.

ALGEMENE BESCHRIJVING: EEN BOSPOEL

Het beschermde landschap “Pinnebeek” is een vochtige valleibodem in het Zoniënwood. Het heeft een min of meer driehoekige vorm en bestaat uit een bospoel, twee steile en beboste hellingen - respectievelijk op het oosten en op het westen gericht - en een aanaarding van de laan die het reservaat in het noorden begrenst. Rondom de poel ligt er een kleine strook bosweide.

Het bos dat de poel afzoomt is een mengeling van eiken en Europese lorken en dateert van de naoorlogse periode. Men diende er toen de bomen te vervangen die tijdens de oorlog door de lokale bevolking als brandhout waren gekapt. Het profiel van dit bos strookt dus absoluut niet met het typeprofiel van het Zoniënwood.

OPMERKELIJKE FAUNA EN FLORA

De Pinnebeekpoel is een echt amfibieënreservoir. Dat is ook gelijk zijn voornaamste verdienste.

De poel wordt bezocht door gewone padden, die men kan herkennen aan hun zware, met een puistige huid bedekte lichaam, bruine kikkers (de meest verspreide soort in Brussel) en in mindere mate door enkele groene kikkers die waarschijnlijk uit privévijvers ontsnapt zijn.

Wanneer de voortplantingsperiode eraan komt, ondernemen deze verschillende soorten een echte trektocht vanuit de plek waar ze overwinteren naar de Pinnebeekpoel. Daar leggen ze hun eitjes (in drijvende massa's voor de bruine kikker, in lange slierten voor de pad) en gaan vervolgens meestal terug naar het bos.

Ook de drie salamandersoorten die in Brussel voorkomen, namelijk de alpenwatersalamander (het meest verspreid), de kleine watersalamander en de vinpootsalamander, worden er waargenomen en planten er zich voort.

De aanwezigheid van al deze amfibieën trekt vaak reigers aan.

In bepaalde periodes van het jaar ligt er een flinke laag eendenkroos op de poel, de omgeving is immers zeer rijk aan organische stoffen. Men treft er ook gele lis aan, de gele irisbloem die het Brussels Gewest in zijn embleem draagt.

BEHEERSPRINCIPE

De eerste ingreep van Leefmilieu Brussel voor de Pinnebeekpoel bestond uit het verwijderen van al het afval dat er zich over de jaren heen had opgestapeld. Dit manuele ruimen van de poel was destijds erg arbeidsintensief. Om te vermijden dat dit werk regelmatig opnieuw moet gebeuren, werd er aan twee maatregelen gedacht : de boorden werden uitgedund om aldus het aantal bladeren die in de poel kunnen vallen te beperken, en er werd een informatiecampagne naar de buurtbewoners toe opgezet opdat ze de plek zouden eerbiedigen. Zo werden ze gesensibiliseerd voor de biologische rijkdom en voor de kwetsbaarheid van de site die geen vrijetijdsactiviteiten toelaat. Deze stappen hebben vruchten afgeworpen : tegenwoordig betonen de buurtbewoners de nodige eerbied voor deze plek en weten hem te waarderen. Hoewel er geen wildstorten meer werd vastgesteld, werd er toch, als voorzorgsmaatregel, rond het reservaat een afsluiting aangebracht die de toegang ertoe afsluit (maar niet voor de fauna).

Het beheer van de plek is voornamelijk gericht op het behoud van de amfibieën die de poel aandoen. In deze context heeft Leefmilieu er paddengreppels aangebracht. Padden zijn trouw aan hun geboorteplaats en in de lente verlaten ze vaak het woud om naar de Pinnebeekpoel te trekken, waar ze zich voortplanten. Wanneer ze van hun traject af geraken, lopen sommige de poel mis en komen in de Leemanslaan terecht, waar ze door wagens verpletterd worden. De greppels zijn bedoeld om ze op te vangen wanneer ze zich van de poel verwijderen en ze zo opnieuw naar de poel te oriënteren.

Sinds deze realisatie en de restauratie van de site bestaat het jaarlijkse onderhoud uit het manueel ruimen van de paddengreppel en het maaien van de vegetatie in de omtrek van de poel. Uiteraard gebeurt dit buiten de voortplantingsperiode van de kikvorsachtigen.

GROENE RUIMTEN IN DE BUURT

- Noordoostelijk, de Jean Massart-tuin en het Rood Klooster
- Noordwestelijk, het Tenreuken-, het Seny- en het Bergojepark
- Westelijk, het Axapark
- Zuidelijk, het Zoniënwoud
- Zuidwestelijk, het Leybeek- en het Tournay-Solvaypark, de vijver van Bosvoorde en het Vuurkeiendomein.

Oppervlakte : 30 are

Typologie : gewestelijk natuureservaat

Eigenaar : Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Beheer : Leefmilieu Brussel

Bescherming : de Pinnebeekpoel heeft krachtens het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Executieve van 27 april 1992 het statuut van natuureservaat gekregen.

PRAKTISCHE INFORMATIE

OPENINGSUREN

Om het biologische erfgoed te beschermen, is het Pinnebeeknatuureservaat niet toegankelijk. De poel is evenwel zichtbaar vanaf de hoger gelegen Jean-François Leemanslaan.

CONTACT

Een vraag, een probleem, ... wend u tot de boswachters die het Zoniënwoud doorkruisen en in het algemeen tot Leefmilieu Brussel : 02 775 77 38 voor de Administratie Bos en Natuur of 02 775 75 75 voor de dienst Info-Leefmilieu, info@leefmilieubrussel.be

UITRUSTING

De Pinnebeekpoel is omheind en wordt met een informatiebord aangegeven. Er staan vuilnisbakken en banken langs het nabijgelegen segment van de Groene wandeling.

ER GERAKEN

De Pinnebeekpoel bevindt zich in Watermaal-Bosvoorde, beneden het kruispunt van de Charle-Albertlaan, de Tenreukenlaan en de Jean-François Leemanslaan.

BEREIKBAARHEID ANDERVALIDEN

Ja, vanaf de Jean-François Leemanslaan. Het Pinnebeekreservaat is sowieso niet toegankelijk voor wandelaars.

OPENBAAR VERVOER

Tram 94 (halte Tenreuken)

Bus 42 (halte Transvaal), 95 (halte Valkerij).

MEER INFORMATIE

- De brochures en folders van Leefmilieu Brussel: [Het Zoniënwoud](#) :
- Meer info over de [Brusselse reservaten](#)
- Meer info over [Natura 2000](#)
- Meer info over de [Groene wandeling](#)
- Meer info over het [Groene en het Blauwe netwerk](#)
- De website van het [Platform van het Zoniënwoud](#)
- De website van het [Zoniënwoud](#)
- De Atlas van [de amfibieën en de reptielen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest](#)

